

Nieuwsbrief

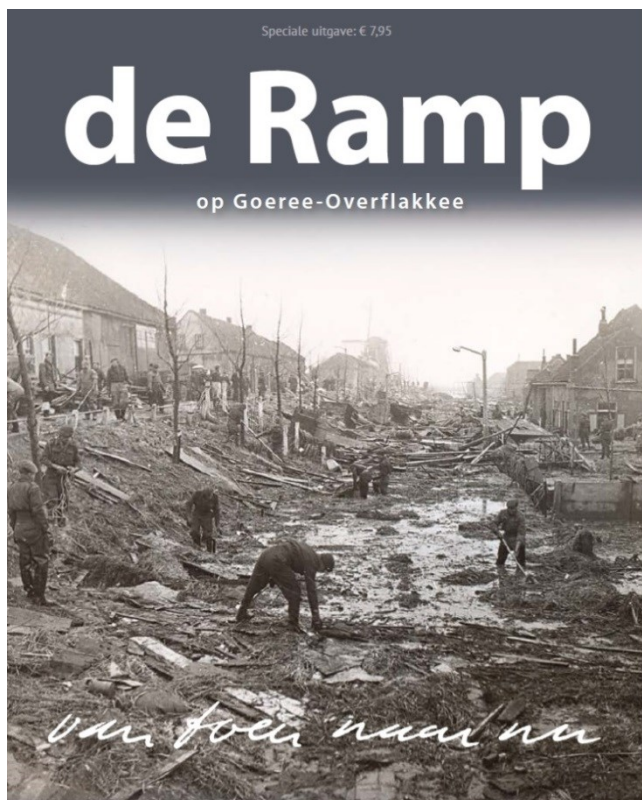
Erfgoedlijn Goeree-Overflakkee

Welkom!

Deze nieuwsbrief is voor de deelnemers aan de Erfgoedlijn Goeree-Overflakkee en bedoeld om elkaar te informeren over de voortgang van projecten en over nieuwe initiatieven. Ontwikkelingen die er voor gaan zorgen dat het droombeeld voor de ontwikkeling van de Erfgoedlijn ook daadwerkelijk vorm en inhoud gaat krijgen.

Nu verkrijgbaar: magazine De Ramp op Goeree-Overflakkee

De Watersnoodramp van 1953 heeft op Goeree-Overflakkee de nodige sporen achtergelaten. De Ramp eiste in totaal circa 1.800 slachtoffers, waarvan 492 op het eiland. Het rijk geïllustreerde magazine De Ramp op Goeree-Overflakkee vertelt het verhaal van de Watersnoodramp, de wederopbouw en de Deltawerken.

Het magazine is voor € 7,95 verkrijgbaar bij de volgende verkooppunten: VVV Goeree-Overflakkee in Ouddorp, het Streekmuseum in Sommelsdijk, Raad- en Polderhuis in Ouddorp, Watersnoodmuseum in Ouwerkerk, de bibliotheken op Goeree-Overflakkee, de Bruna in Ouddorp, Middelharnis, Oude-Tonge en Hellevoetsluis, boekhandel Van der Boom in Sommelsdijk, boekhandel De Vries in Zierikzee, boekhandel De Kanselier in Nieuwerkerk, boekhandel de Koperen Tuin in Goes en boekhandel De Drukkery in Middelburg.

De uitgave is een initiatief van de Erfgoedlijn Goeree-Overflakkee, de gemeente Goeree-Overflakkee (waaronder het Streekarchief) en Tauw bv. Ook Erfgoedhuis Zuid-Holland werkte mee aan het magazine.

MD10 'Johanna Hendrika' eindelijk op haar eigen restauratiehelling

Het was een bijzonder beeld, zo rond het middaguur van vrijdag 30 september langs het Havenkanaal van Middelharnis: een 120 jaar oud zeegaand vissersschip gleed langzaam maar gestaag langs de dijk van het havenkanaal richting het voormalige vissersdorp.... In de hoogtijdagen van de visserij vanuit Menheerse voer de 'Johanna Hendrika' tussen 1897 en 1916 regelmatig van zee door het kanaal naar haar thuishaven in het centrum. Die vrijdag gaf de tocht echter een heel surrealistisch beeld: niet alleen stak in plaats van de boeg haar bevallige achterschip naar voren, ze verplaatste zich ook nog eens aan de verkeerde kant van de kanaaldijk, over de weg! Een beeld dat nooit eerder te zien was, en waarschijnlijk ook nooit meer te zien zal zijn.

Eerst op het droge...

Aan deze bijzondere rit gingen een aantal andere spectaculaire transporten vooraf: Bij het op de wal hijsen van de 28 meter lange romp op 6 november 2015, bleek dat de hijslast (met een totaal van 113,5 ton i.p.v. de verwachte 90 ton), te zwaar was. Op dezelfde dag is een nieuw hijsplan gemaakt en werd er halsoverkop een tweede 400-tons kraan geregeld. Op zich al een sterk staaltje.

Eenmaal op het droge was wel duidelijk dat het geplande verdere transport naar de werf met geen mogelijkheid zou gaan lukken. Op de werf was geen ruimte voor twee kranen en ook het wegtransport was niet berekend op zo'n groot gewicht. Gelukkig gaf de gemeente Goeree-Overflakkee toestemming om de MD10 bij uitzondering tijdelijk op de loswal van de Buitenhaven te stallen. Daardoor kon een ploeg vrijwilligers van de Menheerse Werf en de Stichting Behoud Beugsloep MD10 aan de slag om minimaal 20 ton oude ballast en onderdelen uit het schip te verwijderen. Een klus die drie maanden in beslag nam.

Traject 2 – van de Buitenhaven naar Senalcoterrein

Daarna konden transportbedrijf Van Riel en constructiebedrijf Breston, mede dankzij een mooie bijdrage van de gemeente Goeree-Overflakkee, in februari aan de slag met de volgende fase van de conservering van de MD10: een wegtransport van de toen 94 ton zware en 28 meter lange romp naar het terrein van Senalco Staalwerken langs de havendijk. De MD10 kon hier, dankzij de gastvrijheid van Senalco, verder behandeld en ontroest

worden. Een ploeg van vrijwilligers en tijdelijk ingehuurd krachten ging onder leiding van vrijwillige bouwmeester Jépé Mast voortvarend aan de slag met deze megaklus.

De thuisreis

Eind september was de MD10 klaar voor de voorlopig laatste verplaatsing: de reis per hypermoderne roller naar haar eigen restauratiehelling op de Menheerse Werf, die met subsidie vanuit de Erfgoedlijn door de beugsloepstichting is aangelegd. Eenmaal bij de werf aangekomen werd het spannend. Met name bij het passeren van de poort en het 'inparkeren' van de romp op de helling hielden de vrijwilligers, de vakmensen van Van Riel en de vele toeschouwers hun adem in. Alles verliep echter helemaal zoals gepland. Een 400-tons kraan deed de laatste hijs, de enorme trailer reed zichzelf onder de romp vandaan en werfbaas John Peeman trok met z'n dappere heftruck de laatste rijplaten onder de kielbalk vandaan.

Helemaal op haar plaats

Nog slechts 1 meter zakken en de MD10 stond onwrikbaar op haar eigen helling, waar ze meer dan een eeuw geleden ook regelmatig stond voor onderhoud en reparaties. Burgemeester Ada Grootenboer verrichtte de starthandeling van de langdurige restauratie door met een stevige waterstraal het opnieuw op de romp geschilderde visserijenmerk MD10 te onthullen. Eindelijk staat de 'Johanna Hendrika' op de plek waar haar nieuwe toekomst vorm gaat krijgen. Het is een prachtig gezicht. Vanuit welke positie rond de haven je ook kijkt, ze vertelt het verhaal van de visserij en het belang van de Menheerse vloot voor de ontwikkeling van Middelharnis en het eiland.

De restauratie van het laatste exemplaar ligt nu in handen van de Stichting Behoud Beugsloep MD10 en de Stichting Behoud Scheepstimmerwerf Middelharnis. Met het samenbrengen van de MD10 en de Menheerse Werf is Middelharnis een project met een hoge cultuurhistorische ensemblewaarde rijker. Een kijkje nemen? Iedereen is van maandag tot en met zaterdag van harte welkom op de Menheerse Werf.

Beide projecten worden mogelijk gemaakt door bijdragen van het Fonds Sociaal Maatschappelijk Belang Sommelsdijk, de provincie Zuid-Holland onder de subsidieregeling Erfgoedlijn Goeree-Overflakkee en Adviesgroep De Vogel.

In de uitvoering kon de stichting rekenen op steun van de bedrijven M.J. van Riel, Breston, Senalco, Jachtlakken.nl en Jachtwerf Peeman.

De eerstvolgende en broodnodige actie is het minutieus ultrasoon meten van de romp om een gedetailleerd bouwbestek aan het restauratieplan te kunnen toevoegen. De kosten daarvan, ca. € 2.000, moeten nog gedekt worden en de stichting is hard op zoek naar particulieren, bedrijven, partijen die daar een bijdrage aan zouden willen leveren. Alle beetjes helpen!

Grondboring overstromingsgeschiedenis

Met een grondboring de ondergrond letterlijk naar boven halen en fysiek laten zien wat de Watersnoodramp heeft gedaan met bodem. Dat is het doel van het project Grondboring Overstromingsgeschiedenis van Tauw bv. Het idee is om de strijd tegen het water te verbeelden op een drukbezochte locatie, met een koker met de grondboring en een informatiepaneel.

Tauw is gestart met het zoeken naar een geschikte locatie te vinden voor de boring. Na de bodemkaart van Goeree-Overflakkee bestudeerd te hebben en literatuur te hebben doorgespit zijn medewerkers van Tauw samen met archeologen van Transect en de Motte het veld in geweest om een reeks proefboringen te zetten.

Helaas zijn op de bezochte proeflocaties nog geen herkenbare afzettingen van de Watersnoodramp aangetroffen in de bodem. Bij alle locaties bleek de bovenste 40 cm geroerd, als gevolg van omploegen. Als volgende stap is daarom een extra veldbezoek ingepland, waarbij Tauw gaat boren naast voormalige dijkdoorbraken. Hier worden hopelijk wel sporen van de Watersnoodramp aangetroffen. Op basis van de resultaten zal worden besloten of het project definitief doorgaat. Meer informatie over dit project? Neem contact op met Frank Druijff of Carolien Wegstapel van Tauw bv.

Portret van een Eiland: inwoners in de hoofdrol

U heeft ze ongetwijfeld al gezien, de vijf bijzondere korte films van Portret van een Eiland. In elke aflevering wordt een eilander geportretteerd en diens relatie met het water. De films volgen vijf cycli uit het menselijk leven. Aan het woord komen Cor Kik over de Watersnoodramp, zwemdocente Ellen Knöps; surfers Rianne van der Valk en Ted de Jager; ex-visser Jaap Tanis en verloskundige Heleen de Geus-Goedegebuur. De films zijn te bekijken op de [website Geschiedenis van Zuid-Holland](#).

De feestelijke première was op 9 september in het Diekhuus in Middelharnis, in aanwezigheid van burgemeester Ada Grootenboer en de hoofdrolspelers. De belangstelling was groot.

Op 10 september, Open Monumentendag, kon ook de rest van het eiland de films bekijken. De reacties zijn zeer positief, zowel op het eiland als daarbuiten. Inmiddels zijn de films ook al vertoond tijdens het evenement Dam-X op de Brouwersdam en in het ziekenhuis van hoofdrolspeler Heleen de Geus-Goedegebuur. Ook de Facebookcampagne rondom de films sloeg aan en werd ruim 20.000 keer bekeken. Tip: er zijn nog promotiestickers beschikbaar, deze worden bij de volgende Erfgoedtafelbijeenkomst meegenomen.

Communicatietip: gids door het app-oerwoud

Er verschijnen zoveel apps dat het soms lijkt dat je als organisatie of regio niet meedoet als je géén eigen app ontwikkelt. Zeker als het gaat om wandelen en fietsen zijn er tal van mogelijkheden. Hoe handig zijn die eigenlijk en welke aanbieders zijn er? Een tip voor iedereen die behoefte heeft aan duiding: In een artikel op de website Buitenpaden heeft recreatieondernemer Laurien van der Vaart een handig overzicht samengesteld.

[Lees het hele artikel online](#)

Door Evelien Masselink, Erfgoedhuis Zuid-Holland

Nieuwe expo in het Streekmuseum: Water, het DNA van Goeree-Overflakkee

Het Streekmuseum Goeree-Overflakkee in Sommelsdijk is een bijzondere expositie rijker. 'Water, het DNA van Goeree-Overflakkee' belicht de bijzondere band van het eiland met het water. In een film wordt de bezoeker meegenomen in de ontstaansgeschiedenis van Goeree-Overflakkee. Zo wordt getoond hoe het eiland door inpolderingen groter en groter werd en de eilanders de grens tussen water en land eigenhandig verlegden. Tip: de film is ook te bekijken op de [website Geschiedenis van Zuid-Holland](#). De expositie is interactief en bevat diverse touchscreens. Naast filmpjes en persoonlijke verhalen over de Watersnoodramp van 1953 is er ook aandacht voor de Romeinen, de visserij en de in de zee verdwenen middeleeuwse nederzetting Berwoutsmoer. De expositie heeft al de nodige aandacht van de media opgeleverd, zoals dit [artikel in het Reformatorisch Dagblad](#).

Contact

Heeft u vragen of opmerkingen over de Erfgoedlijn? Neem contact op met Patty van der Kleij, projectleider Erfgoedlijn Goeree-Overflakkee, E p.vander.kleij@pzh.nl of T 06 5047 9971.

Colofon

Redactie: Marloes Wellenberg, Erfgoedhuis Zuid-Holland

Eindredactie: Patty van der Kleij, Provincie Zuid-Holland

Met dank aan: Carolien Wegstapel (Tauw), Coerd de Heer (Stichting Behoud Scheepstimmerwerf Middelharnis), Bertrand van de Boogert (Streekmuseum Goeree-Overflakkee), Ada Overwater (Gemeente Goeree-Overflakkee) en Evelien Masselink (Erfgoedhuis Zuid-Holland).